

Силабус курсу Наукові засади формування екомереж

Освітній ступінь – другий (магістерський)
Галузь знань: 10 Природничі науки
Спеціальність: 101 Екологія
Освітньо-професійна програма «Екологія»
Кількість кредитів – 3

Рік підготовки, семестр – 1 рік, 2 семестр

Компонент освітньої програми: обов'язкова

Дні занять:
Консультації:

Мова викладання: українська

Керівник курсу

д. геог.н., проф. Царик Любомир Петрович

Контактна інформація tsarykl@tnpu.edu.ua; 0352-43-61-54

Опис дисципліни

Навчальна дисципліна знайомить магістрантів з базовою концепцією сфери охорони природи – концепцією екомереж, яка є провідною в країнах Європи і Україні. В процесі опрацювання дисципліни формуватиметься системи **знань** про наукові засади концепції екомереж, критерії формування базових елементів екомереж; **вмінь** застосування методичних підходів щодо оцінювання соціально-екологічної ролі і значимості екомереж; **навичок** обґрунтування створення базових структурних елементів екомереж, схематичних моделей на локальному і регіональному рівнях.

Навчальний контент

	Теми	Результати навчання
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні та правові засади формування екомереж		
1	Тема 1. Предмет «Наукові засади формування екомереж»	<i>Розуміти:</i> Об'єктивні передумови формування екологічних мереж. З історії розвитку екологічних мереж в країнах Європи. З історії розвитку екомережі України (своєї області). Об'єктно-предметну сутність дисципліни.
2	Тема 2. Методологічні основи дослідження екомереж	<i>Знати і розуміти:</i> Міжнародну стратегію сталого розвитку, Всеєвропейську стратегію збереження ландшафтного і біотичного різноманіть, концепція екомереж. Концептуальні підходи до оптимізації навколишнього середовища. Основні категорії і поняття курсу.
3	Тема 3. Законодавчо-правова основа розбудови екомереж	<i>Знати:</i> Міжнародні законодавчі акти розвитку екомереж, Міжнародну програму “Людина і біосфера”, “Всеєвропейську стратегію збереження ландшафтного і біотичного різноманіть”. Закон України “Про загальнодержавну програму формування національної екомережі на період 2000-2015 років”. Закон України “Про екомережу”. Програма формування регіональної екологічної мережі своєї області на період 2002-2015 років.
Змістовий модуль 2. Основні структурні елементи екомереж		

4.	Тема 4. Ключові території як вузлові елементи екомереж	<i>Знати:</i> Поняття “біологічний центр”, “природне ядро”; “ключові території”. Основні критерії виокремлення та відбору ключових територій в практиці природозаповідання. Мережа потенційних ключових територій міжнародного і національного рангів екомережі України, своєї області та їх характеристика.
5.	Тема 5. Сполучні території (екологічні коридори)- зв'язуючі елементи екомереж	<i>Знати:</i> поняття "сполучна територія" чи “екологічний коридор”, її функціональне призначення. Критерії виокремлення екокоридорів у практиці природозаповідання. Мережа екокоридорів різних рангів екомережі України, своєї області.
6	Тема 6. Захисні, території, території ренатуралізації	<i>Знати:</i> категорії «захисна територія», «територія ренатуралізації», їх функціональне призначення. Критерії виокремлення буферних зон у практиці природозаповідання. Аналіз буферних зон природного заповідника «Медобори», НПП «Кременецькі гори». <i>Вміти:</i> аналізувати території ренатуралізації на схемі екомережі Тернопільської області
7	Тема 7. Територіальна організація національної і регіональної екомереж	<i>Знати:</i> Структуру земельних угідь – складових національної екомережі. Основні структурні елементи національної екомережі. Вузлові контактні елементи (транскордонні заповідні території) національної екомережі з екомережами країн-сусідів. Структуру земельних угідь – складових регіональної екомережі Тернопільщини. Основні структурні елементи регіональної екомережі (загальнодержавного та місцевого значення). Вузлові контактні елементи регіональної екологічної мережі з екомережами областей-сусідів. <i>Вміти:</i> аналізувати базові структурні елементи нац. екомережі
Змістовий модуль III. Соціально-екологічна роль і значимість екомереж		
8	Тема 8. Роль екомереж у збереженні біорізноманіття	<i>Знати:</i> поняття генетичного, видового, ландшафтного різноманіть, конвенцію про біорізноманітність. Збереження видового і генетичного різноманіття. Збереження ландшафтного різноманіття. Екомережа і збереження біорізноманіття.
9	Тема 9. Роль екомереж в оптимізації природокористування	<i>Знати:</i> поняття “оптимізація природокористування”. Підходи та критерії ландшафтно-екологічної оптимізації структури природокористування за розвитку екомереж. Екологічний баланс території і екомережі. <i>Вміти:</i> використовувати методику оцінювання оптимізації
10	Тема 10. Соціально-екологічна значимість екомереж	<i>Знати:</i> Роль екомереж у природних регіонах. Екомережі і рекреація. Роль екомереж у формуванні комфортних природних умов проживання населення.

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
K01.	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. Здатність приймати обґрунтовані рішення. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). Здатність розробляти та управляти проектами. Здатність спілкуватися іноземною мовою. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети.
K02	
K03.	
K04.	
K05.	
K06.	
K07.	
ФК09.	Обізнаність на рівні новітніх досягнень, необхідних для дослідницької та/або інноваційної діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.
ФК10.	Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному

ФК11.	осмисленні екологічних проблем. Здатність до використання принципів, методів та організаційних процедур дослідницької та/або інноваційної діяльності.
ФК12.	Здатність застосовувати нові підходи до аналізу та прогнозування складних явищ, критичного осмислення проблем у професійній діяльності.
ФК13.	Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців.
ФК14.	Здатність управляти стратегічним розвитком команди в процесі здійснення професійної діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.
ФК15.	Здатність до організації робіт, пов'язаних з оцінкою екологічного стану, захистом довкілля та оптимізацією природокористування, в умовах неповної інформації та суперечливих вимог.
ФК16.	Здатність до самоосвіти та підвищення кваліфікації на основі інноваційних підходів у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.
ФК17.	Здатність самостійно розробляти екологічні проекти шляхом творчого застосування існуючих та генерування нових ідей.
	K18. Здатність оцінювати рівень негативного впливу природних та антропогенних факторів екологічної небезпеки на довкілля та людину.

Програмні результати навчання

Індекс в матриці ПРН	Програмні результати навчання
ПРН01.	Знати та розуміти фундаментальні і прикладні аспекти наук про довкілля.
ПРН02.	Уміти використовувати концептуальні екологічні закономірності у професійній діяльності.
ПРН03.	Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції природознавства, сталого розвитку і методології наукового пізнання.
ПРН05.	Демонструвати здатність до організації колективної діяльності та реалізації комплексних природоохоронних проектів з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень.
ПРН06.	Знати новітні методи та інструментальні засоби екологічних досліджень, у тому числі методи та засоби математичного і геоінформаційного моделювання.
ПРН08.	Уміти доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, власні обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу.
ПРН09.	Знати принципи управління персоналом та ресурсами, основні підходи до прийняття рішень в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.
ПРН10.	Демонструвати обізнаність щодо новітніх принципів та методів захисту навколишнього середовища.
ПРН11.	Уміти використовувати сучасні інформаційні ресурси з питань екології, природокористування та захисту довкілля.
ПРН12.	Уміти оцінювати ландшафтне і біологічне різноманіття та аналізувати наслідки антропогенного впливу на природні середовища.
ПРН13.	Уміти оцінювати потенційний вплив техногенних об'єктів та господарської діяльності на довкілля
ПРН14.	Застосовувати нові підходи для вироблення стратегії прийняття рішень у складних непередбачуваних умовах.
ПРН15.	Оцінювати екологічні ризики за умов недостатньої інформації та суперечливих вимог.
ПРН16.	Вибирати оптимальну стратегію господарювання та/або природокористування в залежності від екологічних умов.
ПРН17.	Критично осмислювати теорії, принципи, методи і поняття з різних предметних

	галузей для вирішення практичних задач і проблем екології.
ПРН18.	Уміти використовувати сучасні методи обробки і інтерпретації інформації при проведенні інноваційної діяльності.
ПРН19.	Уміти самостійно планувати виконання інноваційного завдання та формулювати висновки за його результатами.

Літературні джерела

- Воровка В. Проблеми рекреаційного і заповідного природокористування узбережжя Азовського моря (на прикладі Приазовського національного парку) / В.Воровка // Рекреаційне і заповідне природокористування. Зб. наук. праць. – Тернопіль: СМП «Тайп». – С. 68-75.
- Гавриленко О.П. Геоекоекологічне обґрунтування проектів природокористування: підручник / О.П.Гавриленко – 2-ге видання, виправл. і доп. – К.:Вид.-полігр. Центр "Київський університет", 2008. – 304 с.
- Мовчан Я.І. Розбудова екомережі України / Я.І. Мовчан, Ю.Р. Шеляг-Сосонко, С.Ю. Попович – К.: Зелений світ, 1999. – 127 с.
- Національна доповідь про стан формування екомережі України за 2006 – 2010 роки – Херсон: Грінв Д.С., 2012 – 2012 с.
- Національна екологічна мережа як складова частина Пан-Європейської мережі [Ю.Р. Шеляг-Сосонко, О.В. Дудкін, М.М. Корнев, О.С. Аксиом] – К.: УТОП, 2005. – 66 с.
- Проблеми сталого розвитку України. – К., БНТ, 2001. – 423 с.
- Проблеми комплексного розвитку території /Ред. И.А.Горленко, Г.В.Балабанов, С.Н.Малюк/.К.: Наукова думка, 1994, - 293 с.
- Стале природокористування: підходи, проблеми, перспектива // Матеріали III Міжнародної наукової конференції. 28-29 травня 2010 р. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2010 – 158 с.
- Червона книга України. Рослинний світ / за ред. Я.П. Дідуха – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – 900 с.
- Червона книга України. Тваринний світ / за ред. І.А. Акімова – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – 600 с.
- Царик Л.П. Географічні засади формування і розвитку природоохоронних систем Поділля: концептуальні підходи, практична реалізація. Монографія / Л.П. Царик – Тернопіль: „ Підручники і посібники”, 2009. – 320 с.
- Царик П.Л. Регіональна екологічна мережа: географічні аспекти формування і розвитку (на матеріалах Тернопільської області). Монографія – Тернопіль: вид-во ТНПУ, 2005. – 172 с.
- Шеляг-Сосонко Ю.Р., Гродзинський М.Д., Романенко В.Д. Концепція, методи и критерии создания экосети Украины. – Киев: Фитосоциоцентр, 2004. – 144 с.

Політика оцінювання

- Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Зм.модуль 1 (теми 1-3) усне опитування, тести, завдання	21
Зм.модуль 2 (теми 4-7) усне опитування, тести, завдання	28
Зм.модуль 3 (теми 8-10)	21
Ессе (теми 1-10)	10
Екзамен (теми 1-10) – тести, завдання	20

До Силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) Навчальний контент (розширений план лекцій)
- 2) Тематика та зміст практичних робіт
- 3) Завдання для підсумкового контролю (екзаменаційні питання)
- 4) Електронне навчання в системі MODLE